

Gada laikā lauku sētas putnu sarakstā – 126 putnu sugas

KASPARS
FUNTS
Teksts un foto

Viena gada laikā no 2013. gada 30. marta līdz 2014. gada 29. martam mūsu lauku sētā Neretas apkaimē esmu piefiksējis 126 putnu sugas, no tām 61 putnu sugu šajā vietā esmu arī apgredzenojis (kopumā šajā laika posmā apgredzenoti 1030 putni).

Kur un pēc kādiem principiem putnus fiksēju

Putnu vērošana ir aizraujoša un brīnišķīga nodarbe, jo putnus var vērot vienmēr un visur. To es allaž daudzīnu. Kopš 2013. gada pavasara rosos centrālajā Dienvidlatvijā, Sēlijas

paugurvaļņa dienvidrietumu kaktā, Neretas pagastā, kur pavadu katru mīļu brīvu brīdi. Kā jau tipisks putnu vērotājs, vienmēr esmu interesējies, cik daudz putnu sugu var “izspiest” kādā konkrētā vietā. Tāpēc arī nolēmu veidot savas sētas putnu sarakstu.

Ikdienā piefiksēju visas putnu sugas, kuras esmu novērojis mūsu lauku sētā vai no mūsu sētas un/vai apgredzenojis. Sētas putnu sarakstā fiksēju visas putnu sugas, kuras novēroju vai saklausu sētas teritorijā, kā arī ārpus tās robežām, bet ar nosacījumu, ka novērojuma vai klausījuma brīdī es atrodos sētas teritorijā. Tāpat sarakstā iekļautas sugas, kuras esmu apgredzenojis. Visas sugas sarakstā fiksētas nedēļas nogaļu brīvdienās, svētku dienās un atvaļinājumā.

Apkārtnes biotopi

Apkārtējā vide mums tur ir cilvēku mazāk ietekmēta (nav intensīvas lauksaimniecības, mezsaimniecības, kūdras izstrādes, ražotnes u.tml.).

Sētas apkārtnē sastopami daudzveidīgi biotopi un liela bioloģiskā daudzveidība. Tuvākās apkaimes biotopi ir šādi – meži, pārsvarā lapu koku ar nelielu skuju koku piejaukumu, krūmāji, slapjumi, dumbrāji, grāvji, mazas zemnieku saimniecības, dažas pamestas sētas, daži gan apkopti, gan aizauguši dārzi, pļavas, lauces, dažviet sējumi, ganības, netālu – augstais sūnu purvs ar ezeriņu (malās – zemaiz zāļu purvs). Savukārt sētas teritorijā ir divas pļavas, ķīļveida lapu koku puduris tām pa vidu, atsevišķi augoši koki un daži krūmi un krūmu joslas, mežmala, grants ceļa mala, pļauts zālājs, dārzs, dažas vecas ābeles, mazliet ogulāju, mazs diķis, neliela dzīvojamā māja un šķūnītis. Reljefs viļņains.

Daļa sarakstā reģistrēto sugu ligzdo, izvadā mazuļus vai uzturas pēcligzdošanas laikā sētā vai tās tuvumā. Piemēram, sētas malā vecas ābeles dobūmā, kas atrodas tikai pusotru metru virs zemes, sekmīgi ligzdoja tītiņu pāris. Daudzas putnu sugas sētas sarakstā ir vizuāli fiksētas to migrācijas laikā, piemēram, zosis, lielais baltais gārnis, kuitālas, dzeltenie tārtiņi u.c., daļa – pēc migrācijas saucieniem pavasara un rudens caurceļošanā dienakts tumšajā laikā, piemēram, lielais dumpis, baltvēderis. Savukārt vistilbi rudens migrācijas laikā oktobrī rīta agrumā atradu pie mājas noplēstu – pāri bija palikuši vien spārni un kājas. Daļa putnu pieķeksēta, pateicoties gredzenošanai, nebūtu gredzenojis – nebūtu ieķeksējis.

Piecas pūču sugas gada laikā

Godīgi sakot, gatavojot gada kopsavilkumu, biju ļoti pārsteigts, cik daudz putnu sugu ir iespējams piefiksēt faktiski no viena maza pleķīša parastā Latvijas lauku ainavā. Iepriekš izpētot kartes, zināju, ka sētā un sētas apkaimē būs liela putnu bagātība, taču nūdien nebiju iedomājies, ka tikai viena gada laikā sētā fiksēšu 126 putnu sugas!

Skats uz sētu un apkaimi no putna, kas tup uz jumta kores, redzespunkta.

Brūnā čakste, apgredzenota 18.05.2013. Domāju, šogad būs vairākas atkārtotas kontroles, apgredzenoju gan pieaugušos, gan jaunus putnus.

Interesanti, ka sētas putnu pirmā novērojumu gada laikā esmu konstatējis piecas pūču sugas – ausaino pūci, purva pūci, bikšaino apogu, šīs pūces noķerot gredzenošanai, meža pūci (tās netālu ligzdo un ļaustījās, dažas arī apgredzenoju), bet apodziņu konstatēju šā gada pavasarī – 7. martā atbraucu vakara krēslā, izkāpu no vāga, uzsvilpoju un apodziņš uzreiz atbildēja no netālās mežmalas.

Neba visas šīs sugas esmu pieķeksējis gluži bez piepūles – vienkārši stāvēt pagalma vidū un urbinot degunu. Savos laukos ļoti daudz laika pavadu ārā, faktiski visu dienas gaišo daļu no rītausmas līdz tumsai. Dienas laikā daudz reižu sanāk staigāt pārbaudīt piecus zvirbuļveidīgo putnu gredzenošanas tīklus, kas izvietoti sētas teritorijā (vienas tīklu apgaitas garums – 400 metru), šī biežā staigāšana uz tīkliem sākas rītausmā pirms saullēkta un beidzas pēc tumsas iestāšanās. Pavasara un rudens migrācijas laikā vairākkārt ir jāceļas naktī un jāiet pārbaudīt pūču tīklus. Arī veicot dažādus saimnieciskos darbus ārā, binoklis gandrīz vienmēr ir pa rokai. Tā 2013. gada 24. augustā, krāsojot dārzā atēju, novēroju Latvijā reto vidējo ērgli – ērglis riņķoja virs būdas, es stāvēju lejā, vienā rokā binoklis, otrā – ota, un priecājos.

Kuras būs nākamās sugas?

Ir skaidrs, ka turpmāk ar jaunu sugu pieķeksēšanu sētas sarakstam tik raiti vairs neies. Ceru tuvākajos piecos gados sētas listi "aizvilkt" līdz 150 sugām. Ir vēl vairākas putnu sugas, kuras noteikti drīzumā nāks klāt, un varēja jau sarakstā būt šobrīd, jo droši vien mūsu sētai pāri ir lidojušas, vienīgi es tajā brīdī neesmu bijis ārā. Domāju, nav tālu laiks, kad sarakstu kuplinās mazais gulbis, meža zoss, gaigala, lielā gaura, lauku piekūns, laukirbe, paipala, lietuvainis, purva tilbīte, meža balodis, ūbele, dzeltenā cielava, zilriklīte, ziemas žubīte, ģirlicis, sniedze un varbūt vēl kāda cita putnu suga. Gan jau kādu reizi arī kāds lielāks retums būs. Kāpēc lai tā nebūtu, piemēram, plīvurpūce?

Starp citu, pagaidām manā sētas listē nav mājas zvirbuļa, bet gan jau drīz būs – dažus mājas zvirbuļus manīju kaimiņu eglīšu dzīvzogā ceļa malā. Tieši tāpēc putnošana ir interesanta un aizraujoša – lai kādas būtu zināšanas un pieredze un lai cik precīzi varētu prognozēt iespējamus novērojumus, nekad nevar zināt, kurš būs nākamais putns, ko ieraudzīs. Ja kādam interesē – sētas sarakstu līdz ar jaunām sugām regulāri atjauninu arī savā interneta vietnē www.funtaputni.lv sadaļā "Neretas putni".

Bikšainais apogs, apgredzenots 03.10.2013. Gada laikā šajā vietā apgredzenoju četru sugu deviņas pūces.

Svītrainais ļauķis, apgredzenots agrā Jāņu rītā – 24.06.2013.

Šis nav zvejnieku pagalms pie jūras, tā ir putnu vērotāja un gredzenotāja sēta ar pūču tīkliem saltā oktobra rītā Sēlijā.

I. tabula. Laika posmā no 30.03.2013. līdz 29.03.2014. (viens gads) lauku sētā un no tās (Neretas pagastā) piefiksētās 126 putnu sugas.

Akmeņčakstīte	20.08.2013.	C	Melnais meža strazds*	13.04.2013.	L C
Apodziņš	07.03.2014.	C	Melnais mušķērājs*	27.04.2013.	L C
Ausainā pūce*	18.04.2013.	C	Melnais stārķis	06.05.2013.	C
Baltais stārķis	13.04.2013.	L	Melnā dzilna	31.03.2013.	L Z
Baltā cielava*	13.04.2013.	L C	Melnā klija	20.04.2013.	C
Baltmugurdzenis*	18.05.2013.	L C Z	Melngalvas ķauķis*	04.05.2013.	L C
Baltpiers zoss	16.04.2013.	C	Meža pīle	19.04.2013.	C V
Baltvēderis	21.03.2014.	C	Meža pūce*	17.04.2013.	L Z
Bezdelīga*	18.04.2013.	L C	Meža tilbīte	16.04.2013.	C V
Bezdelīgu piekūns	18.08.2013.	V C	Mežzirbe	18.04.2013.	L Z
Bikšainais apogs*	03.10.2013.	C	Mērkaziņa	18.04.2013.	C
Bikšainais klijāns	12.10.2013.	C	Mizložņa*	13.04.2013.	L C Z
Brūnā čakste*	04.05.2013.	L C	Niedru līja	16.04.2013.	L C
Brūnspārnu ķauķis*	05.04.2013.	L C	Niedru stērste*	17.04.2013.	C
Ceru ķauķis*	13.08.2013.	C	Paceplītis*	12.08.2013.	L C
Čuņčiņš*	16.04.2013.	L C	Parastais ķegis*	22.09.2013.	C Z
Dadzītis	16.04.2013.	L C Z	Paugurknābja gulbis	08.06.2013.	C V
Dārza ķauķis*	11.05.2013.	L C	Pelekais mušķērājs*	13.07.2013.	L C
Dižknābis*	19.05.2013.	L C Z	Pelekais strazds	13.04.2013.	L C Z
Dižraibais dzenis*	19.04.2013.	L C Z	Pelekā dzilna	04.05.2013.	L Z
Dzeguze	27.04.2013.	L C	Pelekā vārna	13.04.2013.	V Z
Dzeltenais tārtiņš	31.08.2013.	C	Pelekā zilīte*	30.03.2013.	L C Z
Dzeltenā stērste*	31.03.2013.	L C Z	Peļkājīte*	31.08.2013.	L C
Dzērve	13.04.2013.	L C	Peļu klijāns	17.04.2013.	L C Z
Dziedātājstrazds*	15.04.2013.	L C	Plūksķis*	17.04.2013.	L C
Dzilnītis*	31.03.2013.	L C Z	Plavu čipste	15.04.2013.	L C
Egļu krustknābis	27.07.2013.	C V Z	Plavu tilbīte	30.06.2013.	C V
Erickiņš*	17.04.2013.	L C	Purva ķauķis*	19.05.2013.	L C
Gaišais ķauķis*	04.05.2013.	L C	Purva pūce*	20.04.2013.	Rc
Gaišais ķegis*	03.11.2013.	C Z	Purva zilīte*	08.08.2013.	L C Z
Garastīte*	15.04.2013.	L C Z	Riekstrozis	05.05.2013.	L C Z
Grieze	10.05.2013.	L C	Rubenis	20.04.2013.	L Z
Iedzeltenais ķauķis*	11.05.2013.	L C	Sarkanriklīte*	15.04.2013.	L C
Jūras krauklis	05.08.2013.	C	Sejas zoss	13.04.2013.	C
Kajaks	17.04.2013.	Rc	Sila cīrulis	13.04.2013.	L C
Kaņepītis	16.04.2013.	L C	Sila strazds	13.04.2013.	C
Kārķu ķauķis*	10.05.2013.	L C	Silis*	30.03.2013.	L C Z
Koku čipste*	27.04.2013.	L C	Sloka*	13.04.2013.	L C
Kovārnis	17.04.2013.	C Z	Sudrabkāja	17.04.2013.	C V
Krauklis	31.03.2013.	L C	Svilpis	31.03.2013.	L Z
Kraukis	20.04.2013.	C	Svirlītis*	07.08.2013.	L C
Kriklis	19.04.2013.	C	Svīre	25.05.2013.	L C
Krūmu ķauķis*	18.05.2013.	L C	Svitrainais ķauķis*	24.06.2013.	L C
Kuītaļa	01.06.2013.	C V	Titīņš*	17.04.2013.	L C
Kivulis*	06.10.2013.	L C Z	Upes ķauķis*	11.05.2013.	L C
Kīķis	23.06.2013.	L C	Vakarlēpis*	20.04.2013.	L C
Lakstīgala*	03.05.2013.	L C	Vālodze	06.05.2013.	L C
Lauku balodis	13.04.2013.	L C	Vidējais dzenis*	12.07.2013.	L C Z
Lauku cīrulis	13.04.2013.	L C	Vidējais ērglis	24.08.2013.	Rv Rc
Lauku zvīrbulis*	01.10.2013.	L Z	Vistilbe	02.10.2013.	Rc
Lielais baltais gārnis	14.08.2013.	Rc	Vītītis*	07.08.2013.	L C
Lielais dumpis	19.05.2013.	Rc	Vistu vanags	24.06.2013.	L C Z
Lielais ķīris	16.04.2013.	Rc	Zaļais ķauķītis	28.07.2013.	C
Lielā čakste*	12.10.2013.	C Z	Zaļžubīte	13.04.2013.	L C Z
Lielā zilīte*	30.03.2013.	L C Z	Zeltgalvītis*	21.09.2013.	C V Z
Lukstu čakstīte*	19.04.2013.	L C	Ziemeļu gulbis	18.04.2013.	C
Mazais dzenis*	02.10.2013.	C Z	Zilzilīte*	30.03.2013.	L C Z
Mazais ērglis	14.07.2013.	L C	Zivjērglis	28.04.2013.	L C
Mazais ķegis*	02.11.2013.	C Z	Zivju gārnis	25.05.2013.	C
Mazais mušķērājs*	25.07.2013.	C	Zidaste	20.10.2013.	C Z
Mazais svilpis*	25.05.2013.	L C	Zvirbulvanags	16.04.2013.	L C
Mājas čurkste	06.05.2013.	L C	Žagata	13.04.2013.	L Z
Melnais erickiņš	17.04.2013.	C	Žubīte*	13.04.2013.	L C

Paskaidrojumi:

- Ērtības labad putnu sugas rindotas alfabētiskā secībā.
- Ar zvaigznīti atzīmētās putnu sugas šajā vietā esmu arī apgredzenojis.
- Datums – kad putns pirmo reizi novērots, dzirdēts vai apgredzenots.
- Statuss:
 - L – ligzdo (ne tikai sētā, bet arī tās tuvākajā apkaimē),
 - C – caurceļo pavasara un rudens migrācijā,
 - Z – ziemo,
 - V – vasaro,
 - Rz – reti ziemā,
 - Rv – reti vasarā,
 - Rc – reti caurceļo.

LATVIJA

Lauku sētas, kurā veikti novērojumi, atrašanās vieta un tuvākā apkaime.

Gaišais ķēģis, apgredzenots 10.11.2013. Kopumā 2013. gada rudenī apgredzenoju trīs retos gaišos ķēģus un vienu mazo ķēģi.

Nobeiguma vietā

Visbeidzot, iesaku visiem putnotājiem veidot putnu sarakstus vietās, kur jūs pastāvīgi uzturaties. Pēc kāda laika paši būsit pārsteigti, cik daudz putnu esat tur novērojuši. Es, protams, veidoju arī loga/balkona putnu sarakstu savā Rīgas dzīvesvietā, kas atrodas netālu no centra. Kad sāku tur dzīvot, sāku reģistrēt visas putnu sugas, kuras piefiksēju no sava balkona vai skatoties pa logu. Biotops balkona apkārtnē – asfaltēts laukums, iela, pilsētas apbūve, dažī koki un krūmi, nelieli mauriņi. Sešu gadu laikā šajā “biotopā” man ir izdevies piefiksēt 73 putnu sugas. Savukārt turpat netālu, samērā nelielā teritorijā galvaspilsētas centrā – Andrejsalā –, pēdējo sešu gadu laikā esmu piefiksējis 88 putnu sugas.

Lai daudz putnu!

Pēcvārda vietā

Vienu dienu vēlāk, kas vairs neietilpst rakstā apskatītajā laika posmā, – šā gada 30. martā – sētas putnu listei kā 127. suga piepulcējās gredzenošanai noķertais Latvijā retais sārtgalvītis.

Autora adrese:
kasparsfunts@gmail.com

Summary

Within one year countryside yard birds list – 126 bird species /Kaspars Funts/
Within one year from 30 March 2013 till 29 March 2014 at my countryside near Nereta I have recorded 126 bird species, ringed 61 bird species (overall during this time 1030 birds have been ringed). Bird watching is a wonderful and exciting activity, because birds can be watched anytime, anywhere. That's what I am always saying. Since Spring 2013 I actively “rustle” at Central part of southern Latvia, at Nereta parish where I spend every single free moment. Like a typical bird watcher I have always been interested how many bird species can be ‘squeezed’ in a given location. That is why I decided to create my countryside yard bird list.